

[Holstein.]

til Lensaflysningen for det første af Prof. Bentzon, Over-Skyldraadets Formand, i hans Arveret faaet den klare Udtalelse, at efter hans Formening var Lensaflysningsloven grundlovsstridig, og nu kommer en juridisk Professor i Tingsret og siger, at efter hans Formening var Fæsteaflysningslovene grundlovsstridige. I begge Tilfælde kendte Højesteret dem dog grundlovsmaessige, og jeg tror ogsaa, at Højesteret vil blive ved med denne Fremgangsmaade, selv om Lovene er grundlovsstridige, indtil der kommer en Lov, der er saa flagrant grundlovsstridig, at Højesteret vilde begaa Selvmord som Domstol, hvis den ikke underkendte den. Det bliver jo efterhaanden en smuk Samling af Love paa Kanten af det grundlovsmaessige og det grundlovsstridige, som den danske Lovgivningsmagt samler til Bunke paa. Med Hensyn til Erstatning efter Grundloven skal jeg yderligere minde om, at den tidligere Professor i Tingsret, afdøde Professor Torp, der var radikal, udtrykkelig har skrevet om Spørgsmaalet: fuld Erstatning, at der skal ikke blot gives fuld Erstatning for de umiddelbare Følger af Ejendoms- og Formueafstaaelser, men ogsaa for de middelbare Følger af Formueafstaaelsen.

Her ser vi altsaa paa den ene Side Eksempler paa Love, som gør Indgreb i Ejendomsretten ved at medføre Formueafstaaelser uden at give fuld Erstatning, og paa den anden Side Love, som, selv om de medfører økonomisk Værdiforringelse for den paagældende Ejer, alligevel kun betyder en almindelig Afgrænsning af Ejendomsretsbegrebet, Love, som derfor ikke medfører Krav om Erstatning for deres Følger. Der haves jo mange Eksempler paa, at Ejendomsretten er blevet begrænset paa Maader, som utvivlsomt økonomisk er til Gene fra et privatøkonomisk Synspunkt — jeg behøver i denne Forbindelse blot, foruden hvad jeg allerede har nævnt, at nævne Lovreglerne vedrørende Bestaaen af Landbrugsejendomme, som fastsætter, at alle Ejendomme med over 1 ha Jordtilliggende ikke maa nedlægges, men skal opretholdes som Landbrug med egne Bygninger og med Beboere, der driver Brug et med selvstændigt Sædskifte. Godsejere har oprettet saadanne smaa Landbrug paa 2—3 Tdr. Land til deres Arbejdere som Supplement til deres Løn, og de har aldrig drømt om, at de ikke skulde have Lov til at raade over disse Jordtilliggende i Fremtiden, men saa kommer der en Lov, der mir nichts, dir nichts bestemmer, at disse Brug skal opretholdes for al Fremtid som

selvstændige Landbrug. Det er selvfølgelig en økonomisk Gene, et økonomisk Tab, men det er en almindelig Begrænsning af Ejendomsretsbegrebet og derfor ikke en Lov, som er ensbetydende med Ejendomsafstaaelse med den Følge, at der af det offentlige skal betales Ekspropriationserstatning.

Med Hensyn til Betydningen af den Reform, som her foreslaas, er det en Tilfredsstillelse for mig at se, at selv om den ærede Ordfører for Venstre (Madsen-Mygdal) har affærdiget mine Betragtninger forleden som betydningsløs og intetsigende Filosofi, har i hvert Fald baade det ærede Medlem Hr. Olufson og den højtærede Landbrugsminister forstaaet, at jeg sigtede mod det centrale og det afgørende i hele denne Sag, idet de begge har indrømmet, at hvis det kunde gøres i hvert Fald overmaade tvivlsomt, at disse Husmandsbrug er en Vinding for Samfundet, er det ogsaa meget tvivlsomt, om det er socialt forsvarligt og rimeligt at gaa til en Reform af en saa vidtrækkende og en saa radikal Karakter som den, der er Tale om. Nu taler vi jo ikke om de frie Husmandsbrug, som ikke har noget som helst med Ståten at gøre, og som det ærede Medlem Hr. Madsen-Mygdal ganske rigtigt har hævdet er langt det største Antal af Danmarks Husmandsbrug, men vi taler udelukkende om Statshusmandsbrug, de Statshusmandsbrug, som oprettes med stadig større Gavetilsbud af den skatteyndende Del af Befolkningen her i Landet — det er kun dem, vi taler om, og om dem har jeg hævdet, at de nationaløkonomisk ikke var en Fordel for Samfundet, og jeg har bl. a. søgt dette paavist ved en skattepolitisk Sammenligning mellem disse Husmandsbrug og de større Brug. Det ærede Medlem Hr. Olufson fremdrog nogle Eksempler paa Udstykning i Jylland, og da jeg viste, hvor misvisende hans Eksempler var, fordi han ikke tog alle de Momenter med, som i Virkeligheden gør Sammenligningen meget mere vanskelig og Billedet meget mere sammensat end efter hans Fremstilling, saa sagde det ærede Medlem Hr. Olufson: Saa kan vi maaske tage en Gaard, som ligger det ærede Medlem ret nær — nemlig Fuirendal Hovedgaard, som blev stillet til Raadighed til Udstykning til Husmandsbrug paa det Majorat, som jeg hører til. Lad os holde os til den Gaard, saa krænker vi ingen, og lad os sætte, at det er en Gaard paa 500 Tdr. Land — den var nu lidt større, men der hørte til den store Mosearealer og updyrkede Arealer —, lad os dog, for at gøre Sammenligningen mere enkel og let